

Píseň: S74 – Hosana + **modlitba;** **Čtení:** Mk 11, 1-11

Milí přátelé,

minulý týden jsme se věnovali poslednímu oddílu o Ježíšově uzdravení v evangeliu podle Marka. Rozkryli jsme si Markovu neznalost hebrejštiny i aramejštiny a z toho plynoucí trochu nesmyslnosti některých vět. Diskutovali jsme o tom, zda byl Ježíš přísný v tom, že slepý musel sám a bez pomoci k Ježíšovi dojít, nebo zda už to byl na tehdejší dobu postoj otevřenosti. A všimli jsme si, že Ježíš vlastně pro Bartimaia nic neučinil. Nakonec jsme se věnovali tématu „uzdravující víry“, jak je u Lukáše přeložena stejná Markova věta – „víra tvá tě zachránila“.

Kontext

Tímto posledním příběhem o uzdravení jsme začli přelom do poslední části Markova vyprávění. Ježíš se s Bartimaiem setkal při vycházení z Jericha (v. 46), tedy asi 22 km od Jeruzaléma. Dnešním příběhem Ježíš do Jeruzaléma vstoupil. Určitě ne poprvé, ale určitě naposledy.

Od dnešního příběhu se až do pašijního dění budeme věnovat zejména nejrůznějším věroučným sporům a disputacím. Však kvůli kázání a učení Ježíš „vyšel“ (Mk 1, 38).

Tak nám začíná zpomalovat děj. Zatímco předchozí události pravděpodobně zabrali zhruba rok Ježíšova života, závěr v Jeruzalémě trval pravděpodobně dny, maximálně týdny. Pašijní dění je pak příběh toho nejpodstatnějšího pouhých několika dní Ježíšova pozemského života.

Betfage a Betanie

Ježíš nevstoupil do Jeruzaléma jen tak. Jeho vstup musel být řádně připraven. A tak, když se blížil se svými učedníky, a pravděpodobně také dalším doprovodem, vyslal dva své učedníky napřed. Pro Marka není podstatné, které učedníky poslal. Petr, Jakub i Jan, ti učedníci, kteří jsou uvedeni ostatními synoptiky,

nejsou v Markově podání nijak důležitější či lepší než ostatní. Všichni tři mají vůči Ježíšovi „máslo na hlavě“, všichni nepochopili to nejdůležitější, co jim Ježíš sděloval ve svých „předpovědích utrpení“.

Neboli Ježíš i jeho doprovod se zastavil u Betfagé a Betanie. Betfagé i Betanie byly malé vesnice těsně před Jeruzalémem při cestě z Jericha. Navíc při cestě právě z Jericha do Jeruzaléma je nutno překonat hornatý terén. Tak se v prvním verši ocitáme vysoko nad oběma vesnicemi a máme na ně krásný výhled, když za nimi vidíme Jeruzalém. Již první verš dnešního oddílu tedy popisuje události doslova s výhledem na Jeruzalém.

Betfagé znamená „dům (nezralých) fíků“ (z hebrejského bejt+pag) a nacházela se na úpatí Olivové hory pravděpodobně na východ od Betanie. Při cestě z Jericha tedy bylo nutno projít nejprve tuto vesnici, pak Betanii a pak teprve bylo možno vstoupit do Jeruzaléma. Důležitost jména Betfagé se nám vrátí příští týden při prokletí fíkovníku, který ještě nenesl ovoce.

Betanie pak znamená „dům trápení“ (bejt+aniah).

Ježíš posílá v Markově podání dva učedníky do „vesnice, která je před vámi“. A my, poučení zeměpisem dané doby, již víme, že je tedy poslal do Betfagé.

Krádež oslátka

Ježíš však posílá oba učedníky s velmi podivným úkolem: Ukrást oslátko. Uvědomme si, že Marek ani jiný evangelista se nikde nezmiňují o jeho navrácení!

Však Ježíš také počítá s tím, že takový čin učedníkům jen tak neprojde. Počítá s tím, že se jich zeptají: Co to děláte? Tak připravil svým učedníkům také odpověď: Pán je potřebuje a hned je zase vrátí. Na vrácení však, alespoň podle evangelijních textů, nikdy nedojde.

Proč oslátko? A proč oslátko, na němž ještě nikdo neseseděl? Takové oslátko se běžně užívalo v obětních rituálech (tak již Nu 19, 1nn). Celý svůj život strávilo s matkou a je jaksi

nepoznamenáno lidským světem, protože na něm žádný člověk neseděl. Na rozdíl od oslů dospělých.

Z toho je také zřejmé, že stejně jako Ježíšovy tzv. „předpovědi utrpení“ nebyly a nejsou zprávou o Ježíšově jasnovidectví, není ani tento příběh zprávou o Ježíšově dalekozrakosti. Jakkoli lidová zbožnost touží po takovýchto nadpřirozených schopnostech, Ježíš nic takového nikdy nedemonstroval. Alespoň co víme. Nenuťme Božímu synu lidské představy Božího synovství skrze nějaké superhrdinské schopnosti. Ani evangelisté je nepopisují.

Je pak skoro až zvláštní, že učedníkům bylo dovoleno si toto oslátko vzít. Snad se zde blýská na časy, když lidé věří cizincům, že půjčenou věc zase vrátí. Na druhou stranu toto slovo o navrácení rovnou vyvrací obvyklé užití oslátka: Jeho oběť. Avšak slovo o tom, že jej „Pán potřebuje“ znamená, že toto oslátko už nebude možno obětovat. Tím, že na něj Ježíš vsedne, bude diskvalifikováno pro obětní obřady.

Čímž mu Ježíš zachránil život!

Vjezd do Jeruzaléma

Samotný průvod však očividně neproběhl v branách Jeruzaléma. Oslátko je vystláno, stejně jako cesta, ještě před Jeruzalémem. „Hosanna synu Davidovu“ je provolávána ještě před vjezdem. Vjezd do Jeruzaléma následuje až *po* tomto všem (v. 11). Což nám opět ukazuje, jak pozorně je nutno číst biblické spisy. Není moudré na ně spěchat a nevsímat si detailů.

Za druhé: Marek výslovně zmiňuje Betfagé a Betanii. Výslovně se zmiňuje o tom, že Ježíš vyslal své učedníky *napřed*, aby sehnali oslátko. A vyslovňuje zmiňuje Ježíšův příkaz toto oslátko *přivést* k Ježíšovi. Ježíš a jeho doprovod tedy zůstali ještě před Betfagé. Tam se pak vracejí učedníci s oslátkem.

Za třetí: Oslátko nemohlo dospělého Ježíše nést dlouho! Kdyby na něj vsedl už před Betfagé. Nedojel by na něm nejspíš ani do Betanie, natožpak do Jeruzaléma. A pokud, musel by zástup kolem Ježíše čítat na tisíce lidí, aby dokázali tak dlouho provolávat Hosanna Ježíšovi, a aby měli dost pláštů na celou cestu.

Ten oslavný průvod tedy, v Markově podání, proběhl právě ve vesnicích Betfagé a Betanie.

Jedná se o obřadný čin, který připodobňuje Ježíše k triumfálnímu procesí císařů. Avšak namísto ctěných senátorů a důležitých lidí jsou mu přítomni vesničané z Betfagé a Betanie. Namísto bohatství a darů rozprostírají své vlastní oblečení a odsekávají listnaté ratolesti z okolních polí. A namísto válečného vozu taženého několikaspřežením koňů jede Ježíš na oslátku.

Podstata obřadu je tedy stejná: Přivítat krále. Ale protože Ježíš je král jiný než všichni ostatní, je i jeho „triumfální vjezd vítězství“ odlišný od obvyklého triumfálního vjezdu císaře. Ježíš nevládne shora politické hierarchie, vládne zdola. Ježíš se nevěnuje hlavně těm předním a mocným, věnuje se hlavně těm dole ve společenské pyramidě. Ježíš nepřichází s armádou a politicko-mocenským nárokem. Nepřichází ani s demokratickým mandátem lidu. Přichází, aby sloužil. Aby byl ministrem (lat. minister = služebník).

Proto se toto procesí děje ve vesničkách před Jeruzalémem. Proto vsedl Ježíš na oslátku, jež by jinak bylo pravděpodobně obětováno.

Volání zástupů

Podobné platí i pro volání přítomných zástupů: Ježíš skutečně přichází ve jménu Hospodinově. Je požehnaný. Přináší s sebou království Davidovo. A je svým způsobem Davidovým synem. Ale jinou formou, než jakou řada lidí dodnes očekává nebo si představuje. Tak nelze říct, že by se ve svých vyjádřeních lidé volající ve v. 9-10 mýlili. Jakou představu však sdělují tato slova, to už je něco jiného.

Slovo Hosanna: Jedná se o počtělou aramejskou zkomoleninu hosa-na z původního hebrejského hošija-na. Hošija je forma slova j-š-a. A tady už Bible znalý evangelík ví. Jméno Ježíš je přece zkomolenina hebrejského Jehošua, které je také od kořene j-š-a. A Jehošua znamená Hospodin zachraňuje. Hebrejské sloveso j-š-a tedy znamená zachránit, osvobodit, spasit. Zvolání hošija-na

(např. Ž 118, 25), zkomolené na hosanna tedy znamená: Zachraň – prosím (hosa-na).

I proto je volání přítomných velmi pravdivé: Věří a vyznávají, že je jim přítomen Hospodinův požehnaný, zaslíbený potomek krále Davida. A prosí ho o záchranu. Jen proto, že je Ježíš přítomen, není hotovo. Jen proto, že je přítomen Kristus, my nejsme zachráněni. Alen právě proto, že je přítomen, můžeme a máme volat „zachraň, prosím“.

Samotná Kristova nebo Boží přítomnost neznamená dobrou situaci. Copak Hospodin není přítomen v situacích plných zla? Byl, je a bude přítomen i v takových situacích. Proto je možno i v naprosto zlých situacích volat Hospodina a prosit ho o záchranu.

Zvolání hosanna později přešlo ve zvolání oslavné, v jakési „sláva“. To není úplně oprávněné užití prosby o záchranu. Tak působí zvolání na konci 10. verše. Avšak když ono hosanna přeložíme, dává i poslední zvolání dobrý smysl: „Zachraň, prosíme na výsostech.“ (srv. kralický překlad obou zvolání Hosanna!)

Vjezd

Samotný vjezd do Jeruzaléma Marek odbývá jednou větou. Daleko podstatnější je, že po vjezdu do Jeruzaléma míří Ježíš rovnou do chrámu. A poněvadž už bylo pozdě, odešel zase pryč. Poté, co si vše prohlédl.

Závěr

Dnešní oddíl tak vlastně nepojednává „vjezd do Jeruzaléma“. Stejně jako „předpovědi utrpení“ nejsou v první řadě o utrpení, ale o vzkříšení. A „předpověďmi“ jsou stejně, jako je předpověď počasí. Nic magického, nadpřirozeného a božského v takovém předpovídání není.

Z toho plyne: Buďme velmi opatrní na nadpisky biblických oddílů. Pokud možno si jich vůbec nevšimějme, aby nezužovaly naše vnímání biblického textu samotného. Marek žádné nadpisky ani odstavce nedělal.

Dnešní oddíl pojednává Ježíšovo uvítání ve vesnicích mimo Jeruzalém. Tam mu je provoláváno hosanna, tedy prosba o záchranu. Tak i my: Znovu a znovu prosme Krista a tak Boha o záchranu. To je hlavní dar nám z Boží strany: záchranu. To je hlavní rys víry (v) Bohu: Jsem zachráněn. Hospodin mě zachránil a zachrání. Nejde v žádném případě hlavně o nějaké hodnoty, etiku či chování. V první řadě jde o to, že mě a nás Hospodin zachránil, zachraňuje a zachrání. A že nabídka stejného platí každému člověku!

Trochu s úsměvem následujme i v tomto oddílu představený Ježíšův příklad: Byl večer a bylo pozdě, tak se Ježíš v chrámu prostě sebral a šel domů. Není kam spěchat. Ani Ježíš do všech pořád „nehustil“ své učení. Nehrotil svou cestu a práci. Bylo pozdě večer, tak se po příchodu do chrámu zase obrátil na patě a šel zpět do Betanie.

To bude také velmi důležité vzhledem k příštímu „očistění chrámu“!

A poslední bod: Volání přítomných lidí má centrum v Bohu. Není důležité, že oslavovaný Ježíš je požehnaný, nýbrž že je požehnaný *ve jménu Hospodinově*. Nejde hlavně o to, že s ním přichází nějaké království, ale že s ním přichází *království našeho otce Davida*.

Copak jiní nejsou požehnaní? S jinými lidmi nepřicházelo a nepřichází království? S Kristem však přichází království úplně jiné – království, které nelze vidět, které nelze přesně definovat, a přesto vítězí nad všemi ostatními. Království, které „se děje mezi námi.“ (Lk 17, 21-22)

Rozhovor; Píseň: S31 – Úterý končí středou + Modlitba Páně

Příště: Mk 11, 12-25